

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över promemorian Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem

Ds 2019:2

Statens tjänstepensionsverk (SPV) vill med anledning av promemorian och utifrån sitt uppdrag som administratör för den statliga tjänstepensionen framföra följande synpunkter.

Sammanfattning

- SPV ser positivt på förslaget om införandet av en riktålder för pension.
- De förslag som förs fram i promemorian påverkar inte direkt regelverket för tjänstepensioner men en sannolik konsekvens är att kollektivavtalsreglerade åldersgränser för tjänstepension kommer att anpassas.
- En sådan anpassning kräver framförhållning och kommer innebära merkostnader för SPV för att införa ändringarna i befintliga IT-system, information och administration.
- Om tjänstepensionens åldersgränser under en övergångsperiod kommer skilja sig från åldersgränserna för pensionssystemets övriga delar innebär det att det blir svårare för förmånstagare att skaffa sig överblick över sin totala situation. En sådan situation behöver mötas med ökade informationsinsatser.
- SPV vill framhålla att förslaget kan få till följd att fler väljer att ta ut sin tjänstepension temporärt och vid en tidigare ålder än åldersgränserna i förslaget.

Allmänt om ålder för pensionsuttag

Utredningen föreslår att ett antal pensionsrelaterade åldersgränser ska höjas och att en riktålder för pension ska införas. Vi lever allt längre i Sverige vilket gör att pensionerna blir lägre eftersom de ska räcka under en längre tid. Frågorna som tas upp är mycket viktiga ur ett samhälls- och välfärdsperspektiv. Idag finns en allmän uppfattning att den officiella pensionsåldern är 65 år. För att lagstiftarens avsikter ska vara tydliga och ge effekt föreslås att dagens åldersgränser i pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem knyts till riktåldern.

SPV har information om hur de statsanställda valt att pensionera sig. På uppdrag av regeringen sammanställer SPV årligen denna information till en rapport som visar trender och statistik för pensionsavgångar inom statsförvaltningen. Statistiken visar att 65-årsnormen för pensionsavgång luckras upp allt mer. Inom statsförvaltningen är det idag fler som tar ut ålderspension vid 67-års månaden än vid 65-års månaden. Drygt 23 procent av ålderspensionerna år 2018 togs ut vid 67 års ålder eller senare jämfört med 18 procent vid 65-års månaden. Knappt en tredjedel (31 procent) tar ut ålderspensionen före 65 år.

Utifrån innehållet i promemorian och statistiken om statsanställdas pensionering ser SPV positivt på förslaget om att införa en riktålder för pension.

Anpassning av åldersgränserna för tjänstepension

Många bestämmelser i det statliga pensionsavtalet PA 16 samspelar inte med de regeländringar som utredningen föreslår. SPV delar utredningens bedömning att åldersgränser för tjänstepensioner kommer behöva anpassas till förslaget över tid. Beroende på om och i så fall hur ett avtal för de statsanställdas tjänstepensioner konstrueras kommer förändringarna ofrånkomligen att medföra omställningskostnader för SPV med anledning av anpassning av IT-system, information och administration. Hur stora dessa kostnader blir beror på vilka ändringar som i så fall görs och hur de formuleras. Det är viktigt med god framförhållning om ändringar ska genomföras för att SPV ska hinna göra de anpassningar som krävs.

Om förslaget genomförs påverkar det SPV utifrån att anpassningar i vår kommunikation behöver göras, även om ändringar i kollektivavtalet ännu inte genomförts. SPV arbetar kontinuerligt med att utveckla pensionsinformationen och att anpassa den till olika målgrupper. SPV samarbetar bland annat med minPension som är ett viktigt verktyg för den som vill ha en samlad bild av hela sin pension. Tjänster som minPensions kommer att bli än viktigare för att ge individer nödvändig kunskap om sin pension om en riktålder förs in. SPV framhåller vikten av att verksamheten inom minPension har rätt förutsättningar för att möta det ökade behovet av information.

Tidpunkt för uttag av tjänstepension

Om förslaget införs kan det påverka beteendet hur tjänstepensionen tas ut. Allt fler kan komma att välja temporära uttag vid en tidig ålder vilket kan få oönskade konsekvenser för pensionsnivåerna när det temporära uttaget upphör. Mot detta måste man väga behovet av att relativt snabbt påverka den rådande pensioneringsnormen så att rimliga pensionsnivåer kan upprätthållas. SPV vill även framhålla behovet av att kollektivavtalens regler för intjänande av pension ses över så att dessa harmoniserar med den höjda pensionsåldern, vilket sannolikt motiverar statsanställda att stanna kvar i anställningen.

Dagens tjänstepension

Under punkt 3.8 vill SPV uppmärksamma att inom det statliga avtalsområdet för de som är födda 1987 eller tidigare, så omfattas de främst av *PA 16 avdelning II* eller tidigare avtal.

SPV vill även uppmärksamma att det finns vissa tjänstepensionsförmåner som är förordningsreglerade. Vid förändrad riktålder kan det finnas anledning att se över åldersgränserna för olika förmåner i sådana förordningar.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Maria Humla. Föredragande var enhetschefen Sofia Suomalainen. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Jimmy Everitt, chefsarkitekten Tomas Hellström, avdelningscheferna Charlotte Barta, Jakob Björklund, Olof Lundvall och tf. avdelningschefen Fredrik Jonsson.

Maria Humla

Sofia Suomalainen